

**Promoting the development of teachers' and students'
metacognitive and theory of mind skills**

ONE-DAY CONFERENCE

29 June 2024

PROGRAM

AND

PRESENTATION ABSTRACTS

Co-funded by
the European Union

Erasmus+

ARISTOTLE
UNIVERSITY
OF THESSALONIKI

GENERAL INFORMATION ABOUT THE PROJECT AND THE ONE-DAY CONFERENCE

The project PRO-ME-TOM (Promoting the development of teachers' and students' metacognitive and theory of mind skills) is funded by IDEP (Foundation for the Management of European Programs for Lifelong Learning) in Cyprus as an ERASMUS+ 2021-2027 project, KEY ACTION 2: COOPERATION AMONG ORGANISATIONS AND INSTITUTIONS. Leader University is the European University Cyprus.

The project will take place for the time span 1/9/2022 – 31/08/2024 in Cyprus, Greece, Romania, Hungary and Portugal, involving [eight partner organizations](#).

The aim of the project is to raise teachers' and students' awareness of the value of metacognitive skills and further develop and promote students' metacognitive skills at both educational levels (primary & secondary) through the corresponding training of teachers. The project will provide a well-elaborated and tested developmental program for improving metacognitive awareness, a crucial skill for a meaningful participation in the information society. Tests and description of in-class activities will be translated to five languages (English, Greek, Hungarian, Romanian and Portuguese) and will be available for use by teachers and students in the European Union and worldwide.

The One-Day Conference is a dissemination of the project results event. At the conference will be presented:

- The PRO-ME-ToM project
- Results from its application in five (5) european countries: Cyprus, Greece, Hungary, Romania and Portugal
- Educational activities promoting primary and secondary school students' metacognitive and theory of mind skills designed by teachers participating in the PRO-ME-ToM project

Conference venue: Aristotle University Research Dissemination Center, Auditorium II, Thessaloniki, Greece.

Language of the Conference: English and Greek

The Conference will be **hybrid**, allowing participants to attend sessions either **in person or on-line** via the following zoom link:

<https://authgr.zoom.us/j/97065735786?pwd=SytNZ25lVDNRUzJUQnZzaFBjZ1luUT09>

Technical support: George Kolios, email: georgekolios@psy.auth.gr

Participation is free. Pre-registration is required.

For more information about the PRO-ME-ToM project and pre-registration, please visit the webpages:

<https://www.psy.auth.gr/pro-me-tom-an-erasmus-project/>

<https://prometom-erasmus.info/>

PROGRAM

- 8.45-9.15 **Registration**
- 9.15-9.30 **Welcome**
- 9.30-10.00 **Presentation of the PRO-ME-ToM project** (*Promoting the Development of Teachers' and Students' Metacognitive and Theory of Mind Skills*)
- Eleonora Papaleontiou Louca, *European University of Cyprus, Cyprus*
- Panayiota Metallidou, *Aristotle University of Thessaloniki, Greece*
- 10.00-10.30 **Coffee Break**
- 10.30-13.00 **Thematic Session 1:** Evidence from the implementation of the PRO-ME-ToM project in Cyprus, Greece, Hungary, Romania, and Portugal.
- The results of action research**
Mary Koutselini, *University of Cyprus, Cyprus*
- Pro-Me-ToM's results regarding epistemic cognition**
Kalypso Iordanou, *University of Central Lancashire Cyprus, Cyprus*
- Teachers' awareness of students' theory of mind: Results from the Greek PRO-ME-ToM project**
Plousia Misailidi, *University of Ioannina, Greece*
Paris Vogazianos, *European University of Cyprus*
Ioannis Krommydas, *University of Ioannina, Greece*
Dimitra Tatsi, *University of Ioannina, Greece*
- Hungarian students' ToM skills in the light of the results**
Ágnes Bálint, *University of Pécs (PTE), Hungary*
- Teachers' metacognition and their students' metacognitive profile: Results from the Greek PRO-ME-ToM project**
Panayiota Metallidou, *Aristotle University of Thessaloniki, Greece*
Paris Vogazianos, *European University of Cyprus*
Malamati Tsapoutzoglou, *Aristotle University of Thessaloniki, Greece*
- Developing metacognitive abilities of 9- to 14-year-old children: Results from Romania**
István Zsigmond, *Sapientia–Hungarian University of Romania, Romania*
- Portuguese teachers' metacognitive skills in the light of the results**
Piedade Vaz-Rebelo, Graça Bidarra, Carlos Barreira, *University of Coimbra, Portugal*
- 13.00-14.00 **Lunch**

14.00-16.00 **Thematic Session 2:** Educational activities in primary education: Presentations by PRO-ME-ToM teacher participants

Improving reading comprehension in 8th grade through metacognitive activities (in English)

Margit Davies

Teaching activities to promote theory of mind in upper primary school children (in Greek)

Paraskevi Tsaktsira & Yannis Krommidas

“Getting to know myself and others”: Emotions and theory of mind skills workshop for 5th and 6th graders (in Greek)

Eleni Sahoulidou

Using of metacognitive strategies in the production of written language through Literature (in Greek)

Arvanitaki Georgia and Maria Koulianou

Teaching cognitive and metacognitive strategies in in 5th grade History (in Greek)

Christina Papasotiriou

16.00-16.30 *Coffee Break*

16.30-18.30 **Thematic Session 3**

Educational activities in secondary education: Presentations by PRO-ME-ToM teacher participants

The development of metacognitive skills in teaching Newton's Third Law (in Greek)

Alexandra Nikolaidou

Metacognitive strategies in 7th grade Literature (in Greek)

Kyriaki Tatidou

Applying metacognition to modern greek language in 9th grade (in Greek)

Despina Delidou

The “battle of Thermopylae”: Applying metacognition in the classroom (in Greek)

Chrysanthi Stavrou

18.30-19.00 **Closing remarks**

PRESENTATION ABSTRACTS

The results of action research

Mary Koutselini

University of Cyprus, Cyprus

The aim of the presentation is the analysis of the results of the Action Research training as they are reflected in the teachers' diaries. The Action research model of training has been chosen as the most appropriate for overcoming the theory-practice divide in teachers' performance (Koutselini & Patsalidou, 2015) and for giving space and voice to the learners to respond to their own needs. Action research engages participants as researchers of their own learning in a non-linear instruction and gives them the opportunity to analyze their experiences through introspection that leads to evaluation of feelings and actions and motivates new actions in a cyclic of experiences. Reflective diaries are an integral part of the TTP. Teachers are invited to keep records of their attempts to promote their own and their students' awareness and skills. A reflective diary includes what the participants-researchers think and feel about teaching, as well as an analysis and evaluation of their actions and students' reactions during teaching. It is not a thoughtful, systematic step-by-step analysis and evaluation of the teaching lesson, but a reflection on what prevails on the teacher's conscience during and immediately after teaching (good and bad) and makes them worry or gives them satisfaction. The results are presented in a MATRIX, where the feelings, thoughts restrictions and ambivalence emotions are reflected, and they are supported by participants' diary extracts.

Pro-Me-ToM's results regarding epistemic cognition

Kalypso Iordanou

University of Central Lancashire Cyprus, Cyprus

The aim of this presentation is to present teachers' epistemic beliefs and epistemic practices both before and after their engagement in the Pro-Me-ToM intervention. Epistemic beliefs, referring to individuals' beliefs about the nature of knowledge and the process of knowing (Hofer & Bendixen, 2012), provide the standards that individuals use to evaluate and revise knowledge claims, both offline and online (Hendriks et al. 2020). The Pro-Me-ToM training involved two sessions on epistemic cognition, where teachers were presented with relative theory of what epistemic cognition is and why it matters, as well as with instructional suggestions on how to promote it. The example of engaging students in sustained dialogic argumentation (Iordanou & Rapanta, 2021) has been discussed, in particular, for promoting students' epistemic cognition (Iordanou, 2022). Teachers' epistemic beliefs were assessed through scenario-based questions on social and physical science issues, where teachers were presented with alternative views about an issue and were asked to suggest reliable ways of knowing. Teachers' epistemic practices for their own learning as well as their instructional practices for promoting their students' epistemic cognition were assessed through Likert-scale questions, asking them for example to report how often they have epistemic discussions in their classrooms about the source of knowledge, alternative theories for an issue, trust in science, and the scientific method as a trustworthy method for producing knowledge. The effectiveness of the Pro-Me-ToM training in promoting teachers' epistemic cognition and practices, and the implication of the findings will be discussed.

Teachers' awareness of students' theory of mind: Results from the Greek PRO-ME-ToM project

¹Plousia Misailidi, ²Paris Vogazianos, ¹Ioannis Krommydas & ¹Dimitra Tatsi

¹University of Ioannina, Greece

²European University of Cyprus

Understanding how students form hypotheses about others' minds is crucial in educational settings. This presentation will discuss preliminary findings from the part of the PRO-ME-ToM program focusing on teachers' awareness of students' theory of mind (ToM). The aims of PRO-ME-ToM concerning ToM were twofold: (a) introduce teachers to the ToM construct and its significance in students' everyday social interactions and communication, and (b) help them develop and use teaching skills and techniques that promote students' advanced ToM skills. The presentation will outline the rationale and content of this part of the intervention and present results from its implementation in 86 primary and secondary school teachers in Greece. The results indicate significant improvements in teachers' awareness of ToM and their readiness to adopt strategies fostering students' ability to understand others' mental states. These findings underscore the critical importance of continuous professional development and support for teachers to effectively integrate ToM-related practices into their classroom.

Hungarian students' ToM skills in the light of the results

Ágnes Bálint

University of Pécs, Hungary

This presentation focuses on the results of Hungarian participants in the PRO-ME-ToM project. The primary aim is to compare the performance of primary and secondary students using descriptive statistics. Additionally, I will focus on the Theory of Mind (ToM) aspect of the project, where applied measures provided both quantitative and qualitative data. In light of the qualitative data, I will analyze the students' ToM skills and compare the pre- and post-test answers in both groups. My analysis aims to underscore the effectiveness of the educational intervention. The findings will provide valuable insights for future educational initiatives and highlight the importance of continuous professional development for teachers.

Teachers' metacognition and their students' metacognitive profile: Results from the Greek PRO-ME-ToM project

¹Panayiota Metallidou, ²Paris Vogazianos, & ¹Malamati Tsapoutzoglou

¹Aristotle University of Thessaloniki, Greece

²European University of Cyprus

Metacognition has been acknowledged as a key component of self-regulation and as one of the most significant predictors of achievement in various achievement-related contexts. Most of the intervention studies have been implemented by researchers targeting students' metacognition, while recently has been acknowledged a gap between research and practice in the classroom. Part of this gap has been attributed to

teachers' characteristics, such as their own level of metacognition and its importance for optimal learning outcomes. This presentation will discuss: (a) preliminary findings from the part of the PRO-ME-ToM program focusing on teachers' awareness about themselves as teachers and about the value of teaching different cognitive and metacognitive strategies in class before and after the PRO-ME-ToM Teachers' Training Program (TTP) in the sample of Greek teachers, (b) teachers' evaluation of the TTP, and (c) their students' metacognitive profile before training. The results indicate significant improvements in teachers' reports on the value of teaching with metacognition and for metacognition. Further, the training is experienced by teachers as one that effectively combines theory and practice in the classroom. Students' difficulties in memorizing, in applying cognitive and metacognitive strategies and in monitoring their level of reading comprehension in both educational levels emphasize the need for promoting their metacognitive skills.

Developing metacognitive abilities of 9- to 14-year-old children: Results from Romania

István Zsigmond

Sapientia-Hungarian University of Romania, Romania

As part of the PRO-ME-ToM Erasmus+ collaborative project 53 teachers and educators of III-V grades students and 52 teachers of VI-VIII grades' students has participated in two sessions of Teacher Training Program aimed at implementing multicomponent metacognitive development activities for students (namely for metacognitive knowledge and skills, epistemic thinking and theory of mind). In accordance with the principles of action research, teachers' and students' metacognition were assessed before and after the completion of the intervention with quantitative and qualitative methods. When comparing quantitative test data of experimental and control classes, preliminary data analysis performed with ANCOVA tests (using pre-treatment measures as covariate) indicate significant treatment effects in case of most of the tests applied in the three development areas. Preliminary results and conclusions will be presented.

Portuguese teachers' metacognitive skills in the light of the results

Piedade Vaz-Rebelo, Graça Bidarra and Carlos Barreira

University of Coimbra, Portugal

In this presentation, we present preliminary data from the survey of teachers who participated in the training program PRO-ME-ToM, on metacognition and learning, obtained from the application of the questionnaires Metacognitive Awareness of Self as a Teacher and Teachers' Beliefs About the Usefulness of Cognitive and Metacognitive Strategies. The teachers taught different subject areas, at various educational levels and school clusters in the central region of Portugal and had varying levels of professional experience. The data generally indicate the perceived usefulness of metacognitive strategies, with the perception of metacognitive competence as a teacher also being positive, although the results vary depending on socio-professional characteristics.

Improving reading comprehension with metacognitive exercises in year 8

Margit Davies

Földesi Karácsony Sándor Primary School Hungary

The purpose of my participation and work in the “Promoting the development of teachers’ and students’ metacognitive and theory of mind skills” project as a teacher was to find different educational activities to improve the metacognitive awareness and the reading comprehension of my 14-15 year old students. The reason why I chose this age group was to prepare these students for their secondary school education. I am an English and Intervention teacher in Hungary, in a primary school in Földes. My students are 14 years old, but they are still in primary school year 8. Secondary school education in Hungary starts in year 9 and when the students 14-15 years old. My students speak Hungarian and learn English as a second language. The languages of the activities were mainly English with some Hungarian. I would like to present my experience about our educational activities that I had applied in my lessons, with these students. The Pro-Me-ToM project provided a prescribed and tested developmental program and examples to follow. Teachers, like me, had to adapt the activities to our classes. During the lessons the students had a great opportunity to understand the importance of reading comprehension and decision making.

Διδακτικές δραστηριότητες για την ενίσχυση της θεωρίας του νου στις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου

¹Τσακτσίρα Παρασκευή & ^{1,2}Κρομμύδας Ιωάννης

¹Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Περιφέρειας Ηπείρου

²Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για την ενίσχυση της θεωρίας του νου έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης να εντάξουν στη διδασκαλία τους τεχνικές και στρατηγικές που ενισχύουν τις ικανότητες των μαθητών τους: (i) να κατανοούν τις νοητικές καταστάσεις των άλλων και (ii) τις διαφορές μεταξύ της δικής τους προοπτικής και της προοπτικής των άλλων σε συνδυασμό (iii) με την κατανόηση-εσωτερίκευση-χρήση νοητικού λεξιλογίου. Κατά τη διάρκεια του τελευταίου τριμήνου του σχολικού έτους 2022-2023 υλοποιήθηκαν διδακτικές δραστηριότητες που υπηρετούσαν τους παραπάνω στόχους σε μαθητές των Δ' και Ε' τάξεων δημοτικού σχολείου στην περιοχή της Ηπείρου στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ KA 220-SCH PRO-ME-ToM. Στην παρούσα ανακοίνωση θα παρουσιαστούν ορισμένες από τις δραστηριότητες που υλοποιήθηκαν στις συγκεκριμένες τάξεις και ακολούθως θα γίνει αναφορά στα δυνατά και αδύνατα σημεία που καταγράφηκαν μέσα από την παρατήρηση της συμμετοχής των μαθητών/τριών σε αυτές.

Γνωρίζοντας τον εαυτό μου και τους άλλους

Ελένη Σαχουλίδου

Δημοτικό Σχολείο Κομοτηνής

Η παρούσα εισήγηση στοχεύει στην παρουσίαση ενός εκπαιδευτικού σχεδίου δράσης με στόχο τη συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών και την ανάπτυξη των μεταγνωστικών τους δεξιοτήτων. Η βαθμίδα εκπαίδευσης και η τάξη στην οποία θα εφαρμοστεί η παρούσα πρόταση είναι η Ε' Δημοτικού της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, στο πλαίσιο του μαθήματος Εργαστήρια Δεξιοτήτων. Το σχέδιο αποτελείται από μία ακολουθία τεσσάρων διαδοχικών βιωματικών εργαστηρίων, αποτελούμενα από δραστηριότητες που σχετίζονται με την έκφραση των συναισθημάτων των μαθητών και μαθητριών, την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της αυτογνωσίας και τη μεταξύ τους επικοινωνία και κατανόηση. Τα εργαστήρια επιδιώκουν τη λειτουργία της τάξης ως ομάδα, την ουσιαστική γνωριμία των μαθητών και μαθητριών και τη διαμόρφωση ισότιμων σχέσεων. Οι δραστηριότητες δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές και στις μαθήτριες να γνωρίσουν βαθύτερα τα δικά τους συναισθήματα και των άλλων και να αναπτύξουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες και εκφραστικές ικανότητες. Οι μεταγνωστικές δεξιότητες των μαθητών και μαθητριών θα αναπτυχθούν μέσα από την αλληλοτροφοδότηση και την κατανόηση του τρόπου σκέψης των άλλων, την αυτογνωσία, τη χρήση λέξεων που σχετίζονται με εσωτερικές καταστάσεις, την ξεκάθαρη διατύπωση και οργάνωση των σκέψεών τους, τη χρήση εκτεταμένου λόγου και την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης μέσα από την υπόδυση ρόλων. Οι δεξιότητες που θα καλλιεργηθούν έχουν πρακτική εφαρμογή στις σχολικές επιδόσεις, στην ψυχική ανθεκτικότητα και στην αποτελεσματική τους επικοινωνία.

Χρήση μεταγνωστικών στρατηγικών στη παραγωγή γραπτού λόγου μέσω της Γλώσσας /Λογοτεχνίας

Γεωργία Αρβανιτάκη και Μαρία Κουλιανού

2^ο Δημοτικό Σχολείο Γαλασίου, Αθήνα

Η παρούσα εισήγηση στοχεύει στην παρουσίαση μιας εκπαιδευτικής δραστηριότητας με στόχο την παραγωγή αποτελεσματικών τρόπων κατανόησης και παραγωγής γραπτού κειμένου με ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο μεταγνωστικών στρατηγικών. Η παρέμβαση πραγματοποιήθηκε σε μαθητές/τριες της ΣΤ' τάξης. Το κείμενο που χρησιμοποιήθηκε ήταν «Σκέψεις ενός παιδιού για τον πόλεμο» (απόσπασμα από το ημερολόγιο της Άννα Φρανκ) από το βιβλίο της Γλώσσας της ΣΤ' τάξης, τεύχος Γ, ενότητα 17. Αναγνώστηκε το κείμενο και αναλύθηκε η κάθε παράγραφος με τη χρήση πλαγιότιτλων. Συζητήθηκε με τους/τις μαθητές/τριες ο χαρακτήρας, τα αισθήματα της ηρωίδας και ενεργοποιήθηκε ο μηχανισμός της ταύτισης μαζί της. Στη συνέχεια ο καθένας έγραψε για τα θετικά της ειρήνης και τα αρνητικά του πολέμου. Οι μεταγνωστικές στρατηγικές που εφαρμόστηκαν στο προ-συγγραφικό στάδιο ήταν «Καθορισμός σκοπού συγγραφής, Ολική οργάνωση, Θεματική οργάνωση, Κάνω ερωτήσεις». Στο συγγραφικό στάδιο «Ολική οργάνωση, Θεματική οργάνωση, Αυτό-παρακολούθηση» και στο Μετα-συγγραφικό στάδιο «Έλεγχος ορθογραφίας, Συνεργασία με άλλους (κοινωνικά διαμοιραζόμενο μεταγινώσκειν». Παρατηρήθηκε πολύ μεγάλη βελτίωση στην παραγωγή γραπτού λόγου σε όλα τα παιδιά. Επίσης, παρατηρήθηκε θετική σχέση ανάμεσα στις μεταγνωστικές στρατηγικές και τη παραγωγή γραπτού λόγου, ειδικά στα κορίτσια. Τα κορίτσια είναι πιο ανεξάρτητα και αναπτύσσουν περισσότερο ζήλο σχετικά με τη παραγωγή γραπτού λόγου ενώ

φαίνεται να παρουσιάζουν μεγαλύτερη ωριμότητα στη προ-εφηβεία. Τα αγόρια χρειάζονται περισσότερο καθοδήγηση, έχουν πιο φτωχό λεξιλόγιο και γλωσσικό περιεχόμενο και δεν εκφράζουν εύκολα το συναισθηματικό τους κόσμο.

Διδασκαλία γνωστικών – μεταγνωστικών στρατηγικών στο μάθημα της Ιστορίας Ε' Δημοτικού

Χριστίνα Παπασωτηρίου

Δημοτικό Σχολείο Αγίας Παρασκευής, Θεσσαλονίκη

Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστεί μια εκπαιδευτική παρέμβαση που πραγματοποιήθηκε στην Ε' Δημοτικού στο μάθημα της Ιστορίας και είχε ως στόχο την άμεση διδασκαλία γνωστικών και μεταγνωστικών στρατηγικών ανάγνωσης, οργάνωσης και επεξεργασίας κειμένου που διευκολύνουν την εκμάθηση της Ιστορίας. Μέσα από την παρέμβαση οι μαθητές/τριες διδάχθηκαν να αναλογίζονται ποιος είναι ο στόχος τους, ποια εργαλεία έχουν διαθέσιμα και τις στρατηγικές που πρέπει να χρησιμοποιήσουν για να πετύχουν τον στόχο, να αναρωτιούνται αν πέτυχαν το στόχο, να ελέγχουν τι πήγε καλά, τι όχι και πώς θα μπορούσαν να βελτιώσουν την προσπάθειά τους. Οι γνωστικές στρατηγικές περιελάμβαναν το να αναγνωρίζουν τα βασικά σημεία ενός κειμένου (τίτλο, θεματικές προτάσεις, λέξεις- κλειδιά) ως εργαλεία για την κατανόηση και εκμάθηση του κειμένου. Οι μαθητές/τριες εξασκήθηκαν στο να διατυπώνουν ερωτήσεις και να βρίσκουν μέσα στο κείμενο απαντήσεις. Τέλος διδάχθηκαν πώς να αποδίδουν τα βασικά σημεία του κειμένου με σχεδιάγραμμα. Τα μαθησιακά αποτελέσματα ήταν η βαθύτερη κατανόηση του κειμένου, η διατήρηση της πληροφορίας στη μνήμη για μεγαλύτερο διάστημα, η αυξημένη ανεξαρτησία και η εμπλοκή των μαθητών/τριών κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Η ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων κατά τη διδασκαλία του Τρίτου Νόμου του Νεύτωνα

Αλεξάνδρα Νικολαΐδου

Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Στην παρούσα εργασία προτείνεται η διδασκαλία του Τρίτου Νόμου του Νεύτωνα στα πλαίσια του μαθήματος της φυσικής της β' Γυμνασίου. Η παρέμβαση αποσκοπεί στην κατανόηση φυσικών εννοιών με παιγνιώδη τρόπο, μέσω της διεξαγωγής ιστορικών πειραμάτων και βιωματικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον αθλητισμό και την καθημερινή ζωή. Οι μαθητές, έχοντας ενεργητικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία, αποκτούν γνωστικές και μεταγνωστικές δεξιότητες μέσω της παρατήρησης, της πραγματοποίησης υποθέσεων, απλών πειραμάτων είτε στον χώρο του εργαστηρίου φυσικών επιστημών, είτε στην αυλή του σχολείου, και της εξαγωγής συμπερασμάτων που τους φέρνουν σε γνωστική σύγκρουση με τις προϋπάρχουσες γνώσεις και αντιλήψεις τους για την ερμηνεία των φυσικών φαινομένων. Παράλληλα, δίνονται στα παιδιά σημαντικά κίνητρα μάθησης, μέσω ενάυσματος που αποσκοπεί στη διέγερση ενδιαφέροντος. Η δόμησης της νέας γνώσης πραγματοποιείται με πειραματικές διαδικασίες και μέσω συμπλήρωσης εννοιολογικού χάρτη και ερωτημάτων συμπλεκτικότητας και συνδυαστικότητας. Η

γνωστική υπέρβαση επιτυγχάνεται με τη χρήση ανάστροφων ενεργημάτων καθώς και ερωτημάτων ταυτοσημίας και ταυτολογίας. Ως συνακόλουθο, και μέσω του αναστοχασμού, επιτυγχάνεται η ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών και γίνεται εφικτή η επίτευξη της εννοιολογικής αλλαγής των εναλλακτικών ιδεών τους για τις αλληλεπιδράσεις των σωμάτων και τον νόμο δράσης-αντίδρασης.

Μεταγνωστικές στρατηγικές στο μάθημα της Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου

Κυριακή Τατίδου

2^ο Πειραματικό Γυμνάσιο Κιλκίς

Η παρούσα εισήγηση αναφέρεται στο σχέδιο μαθήματος του Λογοτεχνίας που εφαρμόστηκε σε τμήμα της Α΄ τάξης του 2^{ου} Πειραματικού Γυμνασίου Κιλκίς. Η διδακτική παρουσίαση που ακολουθεί έχει οργανωθεί με την αξιοποίηση κειμένων από δύο διαφορετικές διδακτικές ενότητες του βιβλίου ΚΝΛ Α΄ Γυμνασίου, τα οποία όμως έχουν κοινό θεματικό άξονα: την παιδική βιοπάλη. Το κείμενο αναφοράς είναι “Ο Βάνκας” του Τσέχωφ. Οι στόχοι ανάγονται στην κατάκτηση μηχανισμών παραγωγής της γνώσης, τους τρόπους άντλησης συγκράτησης πληροφοριών και τη χρήση τους μέσω βιωματικών ομαδικών ατομικών εργασιών. Πιο συγκεκριμένα οι μαθητές/τριες ανάλαβαν δραστηριότητες που αφορούσαν την επίτευξη στόχων που συνδέονται με γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις. Οι δραστηριότητες επικεντρώθηκαν στα Θεματικά κέντρα του κειμένου, τη Διαγραφή χαρακτήρων τους Αφηγηματικούς τρόπους, τη συγκριτική προσέγγιση παράλληλων κειμένων (Βάνκας, Κωνσταντής, Τα κόκκινα λουστρίνια, παραμύθια), τον εντοπισμό σημείων σύγκλισης και απόκλισης, την παρουσίαση ατομικών και ομαδικών εργασιών, με μορφή σταυρόλεξου, κουίζ, κόμικ, power point ή συνδυασμού των παραπάνω).

Μια απόπειρα εφαρμογής των μεταγνωστικών θεωριών στην Νεοελληνική Γλώσσα της Γ΄ Γυμνασίου

Δέσποινα Δελίδου

Γυμνάσιο Γουμένισσας

Η παρούσα εισήγηση στοχεύει στην παρουσίαση μιας εκπαιδευτικής δραστηριότητας στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Γ΄ Γυμνασίου, με σκοπό την επίτευξη των ακόλουθων στόχων: α) την ενίσχυση μεταγνωστικών δεξιοτήτων μέσω της ανάκλησης και μεταφοράς γνώσεων σε διαφορετικά συμφραζόμενα και της επισήμανσης βασικών εννοιών και ιδεών σε ένα κείμενο, β) την εφαρμογή της επιστημικής θεωρίας μέσω της διαλογικής επιχειρηματολογίας, γ) την προαγωγή της ικανότητας των μαθητών/τριών να αποδίδουν νοητικές καταστάσεις, ώστε να εξηγήσουν συμπεριφορές, μέσω της θεωρίας του Νου, δ) την ανάπτυξη της δεξιότητας της μεταγνωστικής παρακολούθησης και ρύθμισης των μαθητών/τριών μέσω της συνολικής αποτίμησης των ασκήσεων. Η πρόταση εφαρμόστηκε στην τάξη σε μία διδακτική ώρα. Δόθηκε κείμενο της έκτης ενότητας του τετραδίου εργασιών της Γλώσσας και φύλλο εργασίας και ζητήθηκε από τα παιδιά, δουλεύοντας αρχικά σε δυάδες, να επισημάνουν την βασική ιδέα του κειμένου και τις τρεις απόψεις που προβάλλονται και να τις εξηγήσουν. Έπειτα χωρίστηκαν σε τρεις ομάδες και διεξήχθη αγώνας επιχειρηματολογίας, όπου κάθε ομάδα επέλεξε μία άποψη και επιχειρηματολόγησε υπέρ αυτής, ώστε να πείσει τις άλλες. Τέλος, επιστρέφοντας σε

δυνάδες, εντόπισαν τους υποθετικούς λόγους του κειμένου και τους μετέτρεψαν στο αντίθετο είδος. Η παρέμβαση ήταν αρκετά αποτελεσματική ως προς την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν.

Η μάχη των Θερμοπυλών:
Μια απόπειρα εφαρμογής του μεταγινώσκειν στη σχολική τάξη

Χρυσάνθη Σταύρου
1^ο Γυμνάσιο Τούμπας

Η παρούσα εισήγηση αφορά στην εφαρμογή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην προαγωγή των μεταγνωστικών δεξιοτήτων και των δεξιοτήτων της θεωρίας του νου στο μάθημα της Ιστορίας της Α΄ Γυμνασίου. Συγκεκριμένα για την ενότητα του σχολικού βιβλίου «Δ.8. Η οριστική απομάκρυνση της περσικής επίθεσης» θα παρουσιαστεί εκπαιδευτική δραστηριότητα, η οποία στοχεύει στην ενίσχυση της κατανόησης και της εσωτερίκευσης νοητικού λεξιλογίου από τους/τις μαθητές/τριες, καθώς και της ικανότητας τους να αποδίδουν νοητικές καταστάσεις και συναισθήματα. Συγχρόνως τα παιδιά θα εξοικειωθούν με την επεξεργασία και την τεκμηριωμένη ερμηνεία διαφορετικών ειδών πηγών (ιστορικών, λογοτεχνικών κ.τ.λ.) με στόχο την προαγωγή της επιστημικής τους σκέψης. Τελευταίος στόχος αποτελεί η ανάπτυξη της δεξιότητας των μαθητών/τριών να παρακολουθούν και να ρυθμίζουν το επίπεδο της επίδοσής τους, μέσω της συνολικής αποτίμησης των ασκήσεων που υλοποιήθηκαν. Η παραπάνω πρόταση εφαρμόστηκε στην τάξη σε μία διδακτική ώρα. Στους μαθητές δόθηκε φύλλο εργασίας το οποίο δούλεψαν σε δυνάδες. Αυτό περιελάμβανε δυο ασκήσεις για την κατανόηση και ερμηνεία εννοιών (π.χ. εφιάλτης) και ανθρώπινων συμπεριφορών (π.χ. Εφιάλτης, Σπαρτιάτες) μέσα από διαφορετικές πηγές. Η τρίτη άσκηση έγινε ατομικά, ώστε να αξιολογήσουν τα παιδιά τον βαθμό κατανόησης των ερωτήσεων αλλά και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν. Η προαναφερθείσα διδακτική παρέμβαση ήταν αρκετά αποτελεσματική ως προς τη βελτίωση της κατανόησης εννοιών και συμπεριφορών από τους/τις μαθητές/τριες. Δυσκολίες εντοπίστηκαν κυρίως στον χειρισμό και την ερμηνεία των διαφορετικών πηγών.